

lutkovno-glasbena predstava

Idejna zasnova, režija in glasba: **Peter Kus**

Besedilo in dramaturgija: **Ajda Rooss** (po motivih basni Sergeja Kozlova)

Likovna in grafična podoba: **Kaja Avberšek**

Glasbeni instrumenti: **Peter Kus, Darko Korošec**

Kostumi: **Iztok Hrga**

Oblikovanje luči: **Borut Bučinel**

Izdelava lutk: **Silvo Metelko, Ana Kravanja, Kaja Avberšek**

Izdelava scene: **Rajko Miladić, Adolf Košmrl, Peter Kus, Jurij Kus**

Igrajo:

**Urška Cvetko/Petra Kavaš, Bruno Kontrec, Gregor Hrovat/Lola Mlačnik,
Ivan Štok**

Produkcija: **Dječje kazalište Dubrava, Zagreb in Gledališče Glej, Ljubljana**

Koprodukcija: **Zavod Kuskus**

Predstava traja **40 minut** in je primerna za otroke **od 4. do 8. leta starosti**.

Kontakt:

Zavod Kuskus

t/ +386 41 657860 (Peter Kus)

e/ info@peterkus.net

w/ www.peterkus.net

O PREDSTAVI SO ZAPISALI:

“Gozd raja je inovativna lutkovno-glasbena uprizoritev, ki gledalce pritegne v čarobni zvočni gozd in med njegove prebivalce. Odlikuje jo bogata ustvarjalnost in domišljenost v animaciji, ki je obenem lutkovna in glasbena, saj so lutke in scenografija istočasno tudi izvorna glasbila, sestavljena iz naravnih materialov. Edinstvena likovna podoba je brezšivno prepletena z njeno zvočno oživitvijo in v tem spoju pozornost elegantno usmerja na slušno zaznavanje ter na naravo. Z natančnimi režijskimi rešitvami lahko vodi skozi cikel letnih časov in njegovih premen ter razgrinja prijateljstvo, katerega življenje zveni v glasbi in v spoznanju, da je v dvoje vse lažje in lepše.” **strokovna komisija platforme [Zlata paličica](#) (Nika Arhar, Martina Peštaj in Adriana Gabersčik)**

“Gozd raja je očarujoča gledališka izkušnja, ki s pomočjo umetniških namesto didaktičnih sredstev približa naravo otrokom in otroke naravi. ... Štrije umentiki igrajo in animirajo lutke – instrumente na tako večem nivoju, da lahko otroška in odrasla publika izkusi redko svobodo, ki jo očitimo v prisotnosti daru... Glasbena in likovna lepota ter neverjetna domišljija v izgrnji instrumentov in pričaranju narave so dovolj, da vzamejo dih in napolnijo duha.” **Mina Petrić, Bilten 27. Festivala ekološkega pozorišta (Srbija)**

“... to je prava igra glasbe, likovnosti in mladostnega izvajalskega šarma, ki jo je potrebno pozorno poslušati in gledati. To je čarovnija gledališke umetnosti.” **Mira Muhoberac, [Vijenac](#) (Hrvaška)**

“Izjemna likovnost in krasen zvok, spojeni z vrhunskim artizmom, nas odmaknejo od običajnega, a od mladih gledalcev terjajo napor aktivnega gledanja. Ta je nato nagrajen z veseljem razumevanja in užitkom doživljanja.” **Iva Gruić, www.kazaliste.hr (Hrvaška)**

“Predstava Gozd raja! je začarala gledalce z z domišljijo navdahnjeno gozdno scenografijo in njenimi prebivalci, ki so preživljali pustolovščine v štirih letnih časih. V režiji Petra Kusa se je v tem glasbenem in lutkovnem gledališču cel oder spremenil v gozdno domovanje medveda in ježka. Avtorjeve predstave začarajo s podobo in zvokom, s humorjem, s pretanjenim občutkom in obilico idej. Igralci Andrea Giordani, Bruno Kontrec, Gregor Hrovat in Ivan Štok so prepričali z bogatim glasbenim talentom in velikim užitkom nastopanja na odru.” **Sophia Juen, [Vorarlberg Online](#)**

“...drznili bi si navijati po možnosti za čim več gostovanj te trojnosti gozda kot gledališča, glasbila in lutke tudi drugod pri nas, njen ogled pa zelo priporočili.” **Uroš Smasek, [Večer](#)**

PRETEKLI FESTIVALI, NAGRADE IN MEDNARODNE IZVEDBE:

- *Pozorište Zvezdariše, Beograd (Srbija)*, 29. 9. 2023 – **nagrada za kreacijo in animacijo lutk**
- *International Festival for Children's Theatre „Igor Madzirov“, Skopje (Makedonija)*, 28. 9. 2023 – nagrada za najboljšo glasbo, nagrada za najboljšo scenografijo
- *International Theatre Festival Walizka, Łomża (Poljska)*, 3. 6. 2023 – **nagrada za najboljšo glasbo, nagrada za najboljšo predstavo po izboru občinstva**
- *Sommertraumhafen Festival, Eibiswald (Avstrija)*, 6. 5. 2023
- *Teatro Miela, Trst (Italija)*, 19. 2. 2023
- *Teatro e scuola, Tarvisio, Ugovizza, Pontebba, Moggio, Chiusaforte, Resia (Italija)*, 25. 5. – 17. 6. 2022
- *27. Festival ekološkog pozorišta, Bačka Palanka (Srbija)*, 20. 8. 2021 – **nagrada strokovne žirije za najboljšo predstavo v celoti, nagrada otroške žirije**
- *Picolipalchi, Muggia (Italija)*, 25. 7. 2021
- *Teatro e scuola, Monfalcone in Staranzano (Italija)*, 28. 5. – 17. 6. 2021
- *Plesni zbirkus, Reka (Hrvaška)*, 18. 10. 2020
- *Trallallero, Artegna (Italija)*, 10.10. 2019
- *30. Poletni lutkovni pristan, Maribor*, 18. 8. 2019
- *Ljeto u Dubravi*, 2018, Zagreb (Hrvaška)
- *International Puppentheartage*, 2017, Mistelbach (Avstrija)
- *18. Lutfest, 2017, Vzhodno Sarajevo (BiH)* – **nagrada za izvorno idejo „Lutkobaz“ Marko Kovačević (Peter Kus), nagrada „Magija lutkarstva“ Radoslav Lazić, nagrada za najboljšo scenografijo (Kaja Avberšek), nagrada za glasbo (Peter Kus), najboljša predstava po izboru otroške žirije,**
- *Internationales Storytelling Festival*, 2017, Irdning, Gradec, Bad Schönau (Avstrija)
- *21. Revija lutkarskih kazališta*, 2016, Reka (Hrvaška)
- *Pannopticum*, 2016, Neusiedl am See (Avstrija)
- *Sommertraumhafen*, 2016, Wies (Avstrija)
- *Luaga und Losna*, 2015, Feldkirch (Avstrija)
- *Špancirfest*, 2015, Varaždin (Hrvaška)
- *Kotorski festival pozorišta za djecu*, 2015, Kotor (Črna gora)
- *Fantasima*, 2015, Lienz (Avstrija)
- *Cikl Cakl*, 2013, Pliberk/Bleiburg (Avstrija)
- *Međunarodni dječji festival*, 2013, Šibenik (Hrvaška)
- *20. Međunarodni festival pozorišta za decu*, 2013, Subotica (Srbija) –
- **najboljša glasba**
- *24. SLUK festival*, 2013, Osijek (Hrvaška) – **nagrada za inovacijo v lutkarstvu**
- *Bobri*, 2016, Ljubljana
- *15. ASSITEJ susret profesionalnih hrvatskih kazališta*, 2012, Čakovec (Hrvaška) – **najboljša glasba (Peter Kus), najboljša likovna podoba in oblikovanje inštrumentov (Kaja Avberšek, Peter Kus), najboljše oblikovanje luči (Borut Bučinel)**
- *Prelet*, Ljubljana, 2012

KRATKA PREDSTAVITEV

Avtor predstave Peter Kus je skladatelj in glasbenik, ki se zadnja leta posveča ustvarjanju gledaliških predstav. V njih raziskuje mejna področja lutkovnega gledališča, posebej v odnosu do glasbe. Pomemben del njegovega ustvarjanja so tudi izvorni glasbeni instrumenti ter njihova uporaba v gledališču. Predstava *Gozd raja!* je nadaljevanje in poglobljanje teh raziskav. Njena osrednja ideja je ustvariti **zveneče »gozdno gledališče«**, ki je v materialnem smislu organsko zgrajeno iz predmetov narave. V njem gozdne rastline, deli dreves, korenine, gozdni sadeži in drugi v naravi najdeni predmeti oživijo kot glasbeni instrumenti, lutke ali scenografija.

Osrednja nit uprizoritve so basni o ježku in njegovem najboljšem prijatelju medvedku ruskega pisatelja za otroke Sergeja Kozlova (1940-2010). Glavna junaka živita v gozdu, ki ga skupaj raziskujeta, v njem srečujeta druge živali ter opazujeta naravo, gozdne pojave in spremembe letnih časov. Skozi njun odnos otroci spoznavajo teme kot so prijateljstvo, samota, strpnost, občutljivost, čudenje nad svetom in veselje do življenja. Po njihjih poteh se odpravijo na pustolovščino življenja, njegovih tegob, lepot in skrivnosti.

Foto: Ivo Hans Avberšek

PRAVLJICA ZGODBE GLOBOKO IZ GOZDA¹

Priredba po motivih basni Sergeja Kozlova: Ajda Rooss in Peter Kus

Tisti večer je bila v gozdu velika fešta in vsi so plesali. Zajec je plesal z veverico, detelj s sinico, medvedek z oslom in celo stari volk je poplesaval.

Gozd se je umiril šele, ko je padla noč in je bila luna že visoko na nebu. Zajec je še dvakrat pomigal z ušesi in v hipu zatisnil oči. Veverica se je skrila v luknjo, medvedek pa se je zleknil v svoj brlog in kar z odprtim gobcem zasmrčal.

Šele takrat je ježek nagajivo pomežiknil in se veselo pretegnil. Kajti ko so se nad drevesom v mraku zasvetlikale zvezde, male in ljubke, se je dan zanj pravzaprav šele začel.

„Uf, kako prašna reč so zvezde. Če jih ne pobrišem, bodo svetile vedno slabše,“ si je zamrmral.

V eno šapo je vzel krpo za zvezde, v drugo metlo, ki jo je narezal iz brezovih vejic in se počasi, korak za korakom začel vzpenjati na veliko drevo sredi gozda.

Najprej je z metlo otresel prah z zvezd, previdno, da le ne bi kakšne po nesreči sklatil z neba. Potem pa je s krpo zložil vsako zvezdo posebej. Vsako zvezdo posebej ... Ko so se zvezde na nebu spet lesketale, je Ježek sklenil, da bo počakal dan.

„Me prav zanima, kašne barve bo dan, ki bo danes vstal. Ali bo zelen kot pomlad?“, se je radovedno spraševal. Ježek je čakal in čakal, dneva pa ni bilo od nikoder. Zehajoč se je zvil v klopčič in zaspal.

In ko je dan končno prišel, je bil ... moder, čisto moder, s šalom bele megle. Pobožal je Ježkove bodice in ta je odprl oči. Opazil je sonce, ki se je do ušes kopalo v megli in gozd, ki se je svetlikal pod njim. Nepremično je gledal, kot da ta gozd in to jaso vidi prvič.

A le za kratek čas ... Kmalu se je ves gozd prebudil. Vse je oživelo. Vsem se je mudilo na delo. Ježek pa je še kar sedel in gledal.

¹ predstava *Gozd raja!* je dramatisirana verzija pravljice *Zgodbe globoko iz gozda*. Nadgradi jo z glasbo, mnogimi lutkovnimi in scenskimi elementi, določene podrobnosti iz nje pa izpusti. Z otroci jo lahko pravljico preberemo pred ali po ogledu predstave (kot pripravo nanjo ali uvod v pogovor o predstavi).

Kasneje, ko sta se z Medvedkom sprehajala po travniku, je Ježek zamrmral: „Ne bodi jezen, Medvedek! Veš, bil sem tam visoko, drugje in sploh te nisem slišal.“ „Vem, vem,“ je rekel medvedek: „Nisem jezen.“

Medvedek in Ježek sta bila res prava PRIJATELJA.

Prišlo je poletje. Drevesa so bila tako zelena in trava je tako lepo dišala. In tisto jutro poleti se je Ježek zaljubil. Zaljubil se je v Marjetico.

Čisto zmeden je bil. „Joj, pogledala me je! Mislim, da sem ji všeč. Tako je lepa. Kar k njej grem. Rekel ji bom ... Vi ste tako ... Tako ste ... Kaj naj ji rečem?“

Ravno takrat pa je mimo priplesal Medvedek: „Zaupal ti bom skrivnost. Zaljubljen sem. Zaljubljen sem v Marjetico in to ti bom tudi povedal!“

Kaj?! Ježkovo srce je začelo močno utripati. Takoj je ugotovil, o kateri Marjetici govori medvedek. „Ampak, Medvedek, ona je moja Marjetica“, je vzkliknil. Ježek se je hotel premakniti, pa ni zmozel niti koraka.

Foto: Borut Bučinel

Tako je šel prvi k Marjetici Medvedek. Stopil je naprej in samozavestno zagodrnjal: „Dober dan gospodična, vi ste Marjetica, a ne? Vam je všeč v našem gozdu?“

Marjetica se je veselo nasmihala, Medvedek pa se je vrtel okoli nje in je čisto pozabil na svojega prijatelja, ki je nestrpno čakal skrit za brezo. V očeh so se mu nabirale solze.

„Ježek, pridi še ti“, se je Medvedek končno spomnil.

Ježek pa ... Niti premakniti se ni mogel. Niti gobčka ni mogel odpreti ... Bil je na tem, da se spremeni v ledeno kocko. Pa se je obrnil in z vso hitrostjo, kolikor so ga nesle tačke, prekopicaje stekel globoko v gozd.

Tako so minevali dnevi in poletja je bilo konec. Takrat se je Ježek končno opogumil, da bo nagovoril prelestno Marjetico. A ona je medtem že odcvetela ...

Začelo je deževati. Deževalo je celo noč in zjutraj je bilo zelo mrzlo. Ježek in Medvedek sta vedela, da se za vsakim štorom skriva jesen.

Pa se je Medvedek domislil: „Kaj če bi jesen ulovila?! Zaprla bi jo v shrambo in še naprej bi bilo poletje!“

„Dobra ideja“, se je strinjal Ježek. Povabila sta še zajca in veverico in skupaj so naredili načrt.

Ježek je predlagal: „Po travi bomo razgrnili mrežo. Prestrašili bomo jesen in jo ujeli sredi mreže. Zajec bo igral na činele, veverica bo piskala, ti Medvedek, pa boš bobnal!“

Ježek se je skrtil, Medvedek, zajec in veverica pa so se po konicah tačk potihoma umaknili. V gozdu ni bilo slišati ničesar, le šumenje zlatega lista, ki je plesal v vetru. Srce Ježka je začelo divje utripati. Nekaj se je ujelo v mrežo! „Imamo jo“, je zavpil Medvedek in vsi so planili na mrežo.

„Pustite me ven! Pustite me ven! Zraven me nosite!“

Ups ... Skupaj z jesenjo se je v mrežo zapletel še Ježek!

„Ampak če ga spustimo, nam bo ušla tudi jesen! In potem bo deževalo celo noč“, so modro ugotovili in sklenili, da bodo Ježka vseeno skupaj z jesenjo zaprli v shrambo.

Zjutraj pa je pritisnil mraz ... „Uh, kako smo butasti! Zaprli smo jesen in namesto jeseni je prišla zima!“

Ena snežinka, dve snežinki, tri ... Medvedek je iztegoval smrček proti nebu. Štel je snežinke, ki so padale nanj in jih oblizoval z jezikom. Velike, puhaste, čarobne snežinke ... Snežinke, ki so še naprej plesale v Medvedkovem želodčku.

Do večera je Medvedek pogoltnil tristo snežink. Tako ga je zeblo, da se je le s težavo vrnil domov. Ulegel se je v posteljo, se pokrnil in zaspal. Sanjal je ... Sanjal je, da je snežinka, ki pleše s tristo drugimi snežinkami, mehкими in sladkimi in se z njimi vrti in vrti ...

Foto: Hans Avberšek

Ja, Medvedek je zbolel. Zelo je zbolel. Nos je imel zamašen in trebuh ga je bolel, kajti snežinke so se v njem še kar naprej divje vrtele.

Kaj pa Ježek? Mraz je tako pritisnil, da je led po oknih njegovega brloga risal prelepe risbe rož. Ježek je pihal v ledene rože na oknu, da bi jih vsaj malo stopil. Pobrisal jih je s tačko in na oknu napravil okroglo lino in pokukal skozi. Ljubka bela snežinka je plesala po jasi.

Priplesala je k oknu in zaklicala: „Ježek, pridi se igrat!“. A Ježka je preveč zeblo. Ker pa je bil radoveden, je smrček še bolj pritisnil ob okensko steklo. Zdaj je bilo videti kot da bi na oknu slonel pujsov rilec. Pa je snežinka mislila, da je zdaj za oknom pujs,

Foto: Hans Avberšek

ki si je nadel bodičast plašč. „Pujsek, pridi se igrat“, ga je vabila. „Pred mojimi vrati je pujsek“, je bil Ježek vesel novega prijatelja.

Obul si je svoje škornje iz klobučevine, stopil pred hišo in zaklical: „Pujsek, pridi k meni na čaj!“

Toda zunaj ni bilo nikogar. Le snežinka je poplesavala pred oknom.

„Brrr, kakšen mraz je zunaj“, je Ježek zapahnil vrata, si sezul škorenjce in zopet pritisnil smrček k oknu. Pa se je snežinka spet razveselila: „Pujsek se je vrnil!? Pridi, se greva igrat!“

Ježek se ga je spet razveselil, si hitro spet obul škorenjce, stopil pred hišo in ga iskal: „Pujsek, kje si?“ Toda nihče mu ni odgovoril, slišati je bilo samo veter, ki je pel svojo pesem.

Tako je ježek cel dan tekal k oknu, pa pred hišico, pa spet k oknu, pa spet nazaj. Vse do večera. In ker je zunaj močno zmrzovalo, je Ježka za pujska začelo skrbeti ... Zunaj bo še zmrznil!

Mogoče bi mu pa lahko Medvedek kaj pametnega svetoval ...

Medvedek pa je bolan ležal v postelji in se sploh ni premaknil. Ježek ga je potipal po čelu, ojoj, bil je čisto vroč! Medvedek je zbolel! Tako je Ježek ostal pri njemu. Sedel je na pručko poleg njegove postelje, mu trikrat na dan dajal malinov sirup, ter ga vsako jutro podrgnil s suhimi zelišči, da bi ga ogrel. Tako so minevali dnevi ...

Zunaj je bilo še vedno mraz. In neko februarско jutro, ko je Medvedek še vedno spal, se je Ježek zmrznjen do kosti, žalostno zastrmel v plamene na ognjišču: „Ojej, drva so že skoraj pogorela. Mraz bo, tak mraz, da bova z Medvedkom mogoče umrla ...“ Pa se je nečesa pametnega domislil: „Slon v živalskem vrtu bo slišal za naju, pobeignil bo in naju prišel rešit. Vtaknil bo svoj rilec v dimnik in močno pihnil.“

Peč se je ohladila, kajti res je zmanjkalo drv. Ježek je na Medvedkovo posteljo znosil vse odeje, ki jih je našel. Sam pa je oblekel svoj krzneni plašč in škornje iz klobučevine, ter sedel čisto pri miru. A vseeno ga je zeblo. Tako ga je zeblo, da je kar šklepetal s svojimi zobmi: „S-s-s-slón? Kje si, zakaj čakaš?! Zzzzakaj ne prideš?“ Tako ga je klical tri dni in dve noči. Tretjo noč pa ... Gozd se je zatresel od težkih stopinj, okoli dimnika je zaropotalo in po hiši se je razleglo glasno tuljenje.

Kar naenkrat je v hiši postalo tako toplo, da je ježek slekel svoj krzneni plašč in odvr-gel vse odeje na tla. Na okna je potrkal topel pomladni veter. Ja, prišla je pomlad!

Na pomlad je tudi Medvedek odprl oči in Ježek se je razveselil: „Samo da si ozdravel. Veš kako me je skrbelo ... Sploh nisi nehal govoriti, da si snežinka. In mene je bilo tako strah, da se boš stopil, ko bo prišla pomlad!“

Medvedek ga je toplo pogledal in rekel: „Hvala, Ježek! Hvala, ker si moj prijatelj!“

Vsa narava je spet oživila, kajti pomlad je prebudila ves gozd. Ves gozd je veselo zaigral!

Igral je Ježek, pa devet mravelj, dva črička in cel roj komarjev ... Zapeli so ptiči, zaigrali so bori, celo storž, ki je padel na mah, se je oglasil, pa veter je pel ... Ves gozd je igral, Medvedek pa je dirigiral in vpil od navdušenja. Vsi so plesali in gozd se je umiril šele, ko je sonce zaspalo in je na deželo padla noč.

In ko je luna počasi vzšla iznad polj in je s svojo blede svetlobo obvisela prav na konici bora, je Medvedek na štor postavil skodelici in jima nalil čaj.

In tistega večera je Ježek ugotovil: »Kako dobro je, da sva dva!«

„Prav imaš. A si predstavljaš, da mene ne bi bilo? Ti bi tukaj sedel čisto sam in z nikomer se ne bi mogel pogovarjati“, je nadaljeval Medvedek.

„Res je! In če tebe ne bi bilo, tudi mene ne bi bilo. Tudi jaz ne bi obstajal!“, je zaključil Ježek.

Dolgo sta obsedela ne da bi spregovorila besedo.

Potem sta se počasi poslovila in Ježek se je vrnil v svoj brlog ter se zadovoljen zabi-bal v spanec.

Foto: Hans Avberšek

Medvedek pa se je zazrl v zvezde, ki so se kopale v mlečni cesti ...

V eno šapo je vzel krpo, v drugo metlo in urno splezal na drevo.

„Uf, kakšna prašna reč so zvezde! Če se Ježek tega ne bi spomnil, bi že zdavnaj zbledele!“

Ups ... Toda Medvedek v čiščenju zvezd ni bil tako spreten kot Ježek ...

Ko se je na nebu prikazal utrinek, so vsi v gozdu vedeli, da je Medvedek spet z metlo zbil zvezdo z neba.

O PREDSTAVI

Ilustracija: Kaja Avberšek

Eden glavnih izzivov predstave *Gozd raja!* je bil ustvariti scenografijo in lutke, ki so zgrajene iz naravnih materialov, najdenih v gozdu in na poljih. Ker gre v osnovi za zvočno predstavo, v kateri je vsa glasba odigrana v živo, so na enak način izdelani tudi **glasbeni instrumenti**. Tudi vse lutke v predstavi so zasnovane tako, da lahko poleg animacije, s katero oživijo, delujejo tudi kot instrumenti in omogočajo izvajanje glasbe. Instrumenti so izvirni, izdelani posebej za predstavo, mnogi izmed njih pa se zgledujejo po ljudskih instrumentih iz različnih koncev sveta. Instrumenti in lutke so presataljeni tudi na [video povezavi](#).

Ježek ima glavo in telo zgrajeno iz dveh buč: preko okrogle buče na njegovem trebuhu je napeta membrana in deluje kot boben, na drugi buči pa je na temenu glave nameščena kalimba (tj. izvorno afriški lamelofon z jeklenimi jezički, po katerih trzamo s prsti).

Medved je zgrajen iz žgane gline, ki je znotraj votla, tako da ob tolčenju po odprtinah zamolklo doni (po vzoru afriškega udu bobna).

Foto: Hans Avberšek

Veverica je zasnovana kot velika ropotulja, po vzoru brazilske ropotulje *caxixi* (izg. kašiši), hkrati pa ima v glavo vgrajeno dvojezično pihalo iz hrvaške Istre - *sopele* ali *roženice*.

Zajec je zasnovan po vzoru brazilskega tolkala *berimbau* in opremljen ropotuljami iz različnih plodov (oči, nos) ter z ušesi iz zvenceh bambusovih cevi.

Mravlja je sestavljena iz štirih ropotulj *maracas* iz majhnih mehiških bučk.

Marjetica je oblikovana kot eno-strunske gosli.

Na *snežinki* zvok proizvajajo različne medeninaste ploščice, oblikovane v metalofon.

Slona sestavimo iz dveh ploščatih bobnov in rilca, ki deluje kot balonski *didžeridu*.

Ptice predstavljajo različna pihala – okarina, srednjeveško pihalo *gemshorn* in slovensko ljudsko pihalo *čivn'k*.

Polž je spiralasto izdolbljena lesena cev v katero trobimo kot v avstralski *didžeridu*.

Poleg teh so v predstavi uporabljeni še drugi instrumenti, vgrajeni v scenografijo:

- ročni bobni z okvirji iz starih, v gozdu najdenih votlih štorov, prek katerih je napeta živalska koža,
- *marimbula*, velika basovska kalimba, ki je nameščena na delu starega debla
- *krin*, afriško tolkalo, zgrajeno iz izdolbljenega debla z zarezi, ki proizvajajo različne tone.

- *balafon*, afriško tolkalo (idiofon) z uglasenimi ploščicami iz grobo obdelanega lesa; predhodnik današnje marimbe ima resonatorje iz buč,
- 2 *litofona*, tj. tolkali (idionfona) s ploščicami iz kamna; pri prvem litofonu so ploščice zgrajene iz trdega marmorja (dolomita), pri drugem iz naravnega kamna (kristalnega apnenca) nabranega na obali Jadranskega morja,
- *drevesna harfa*, ki je narejena iz močne oljkove veje, preko katere so napete strune,
- *drevesni kontrabas*, narejen iz starega debla drevesa, vzdolž katerega so napete strune basovske kitare,
- bambusni saksofon, ki je zgrajen iz končkov bambusnih cevi različnih premerov, ki so vstavljeni eden v drugega.

Foto: Hans Avberšek

Vsebinski ovir tega "gozdnega gledališča" je avtor predstave našel v likih in vzdušju basni izjemnega ruskega pravljicarja Sergeja Grigoreviča Kozlova (1939-2010), ki je zunaj svoje domovine domala neznan. Poleg redkih prevodov njegovih basni v francoščino, italijanščino in japonščino je bil nekoliko bolj odmeven le njegov scenarij za kulturni, z Oskarjem nagrajeni animirani film *Ježek v megli* (rež. Jurij Norshtein, 1975). V njem je glavni junak ježek, ki poleg medvedka, veverice, zajca, krokarja in nekaterih drugih živali nastopa v vseh Kozlovovih basnih.

Ilustracija iz animiranega filma *Ježek v megli*

Živali v njih so počlovečene in imajo določene osebnostne značilnosti, na katerih Kozlov gradi zgodbo. Takšna sta tudi ježek in medvedek v predstavi *Gozd raja!*:

- ježek je plah, tih, razmišljujoč in občutljiv; pogloblja se v skrivnosti narave okoli sebe, ki ga nenehno vznemirjajo in jih skuša razumeti,
- medvedek je vesel, glasen in pogumen, vendar nekoliko 'kratke pameti'; ob tem je zelo dobrosrčen.

Razlikam navkljub se ježek in medvedek dopolnjujeta in sta najboljša prijatelja. Potreba po odnosu s sočlovekom in **prijateljstvu** je tudi ena od osrednjih tem predstave. Tako se pogovarjata:

Ježek: »Res si dober prijatelj. Sploh si ne morem predstavljati, da te ne bi bilo. Če tebe ne bi bilo, tudi mene ne bi bilo.«

Medvedek: »In če tebe ne bi bilo, tudi mene ne bi bilo.«

Ježek: »Potem pa še sreča, da sva dva... Ti in jaz.«

Skupaj ostajata tudi, ko se soočita z naravo (lov na jesen) in težkimi trenutki, ko morata preživeti zimo.

Pri tem ježkova potreba po **samoti** ni zanikanje prijateljstva. Medtem, ko razmišlja in se pogloblja vase, želi biti sam s sabo in s svojimi mislimi. Medvedek je drugačen. Je odprt, komunikativen in bi rad imel venomer nekoga ob sebi. Toda razume in spoštuje ježkovo željo, da hoče želi biti včasih sam - ravno zato, ker je njegov prijatelj.

Medtem, ko medvedek sprejema življenje takšno, kakršno je, se ježek venomer sprašuje, zakaj so stvari take, kot se kažejo. Kakšne barve bo dan, ki se bo zjutraj prebudil? Kdo so živali, ki se potikajo po gozdu? Kako bi lahko ogrel hišo, da z medvedkom ne bosta umrla? Kako bi ujel jesen, da ne bo več deževalo? Kako lepa je pomlad!? Zvedav je in se **čudi** naravi, ki jo srečuje. Potreba po nenehnem preizpraševanju ga včasih privede do nelagodja, a hkrati v njem nenehno budi **veselje do življenja**.

Spremembe v naravi, ki ježka tako vznemirjajo (medvedka pa včasih veselijo, drugič pa spravijo v slabo voljo), sledijo **spremembam letnih časov**:

- zgodba se začne *spomladi*, ko je gozd zelen in se živalim v njem mudi na delo (srečamo polža, zajca, veverico in mravlje),
- *poleti* ježek in medvedek srečata marjetico in se vanjo zaljubita,
- *jeseni* začne deževati, kar želita ježek in medvedek preprečiti, zato poskusita jesen uloviti,
- *pozimi* medvedek pojé za poln trebušček snežink, zboli in skoraj umre,
  - reši ju slon, prisproda toplega vetra, ki prežene zimo in prinese *pomlad*.

Spremembe v naravi, ki jih opisuje predstava, prepoznavanje naravnih pojavov, izvirno in duhovito soočanje glavnih junakov z njimi, ter opazovanje nenavadnih, v naravi najdenih materialov iz katerih so zgrajene lutke, instrumenti in scenografija – vse to vzpodbuja otroke, da so pozorni na naravno okolje v katerem živijo in ga pogosteje zamenjajo za zaprte prostore in virtualni svet ekranov².

---

² Po raziskavah so se otroci leta 2015 v ZDA v zunanjem okolju (ki ni nujno neurbana narava) zadrževali povprečno le 5 – 7 minut na dan (to problematiko obravnava npr. delo Sampson, D. Scott, How to Raise a Wild Child: The Art and Science of Falling in Love with Nature, Houghton Mifflin Harcourt, 2015).

IZHODIŠČA ZA POGOVOR IN DELO V ŠOLI

(učna priprava za prvo triletje OŠ)

Metode

branje, pogovor, izdelovanje instrumentov, likovno ustvarjanje

Oblike

frontalna, individualna

Predmeti

slovenski jezik, glasbena vzgoja, likovna vzgoja

Cilji

učenci

- berejo pravljico *Zgodbe globoko iz gozda*,
- pogovorijo se o pomenu prijateljstva ter razumevanju in sprejemanju razlik med ljudmi; ob tem se vprašajo tudi o potrebi ljudi po samoti,
- spoznavajo pomen zvedavosti in čudenja nad naravo, ki je okoli nas,
- spoznajo kako lahko v naravi najdene materiale uporabimo na izviren način,
- spoznajo kaj so izvirni glasbeni instrumenti,
- pogovorijo se kako ti instrumenti delujejo in v kakšne skupine jih razvrščamo,
- ob pomoči učitelja ali staršev izdelajo svoj glasbeni instrument – *bambusovo piščal* ali *balonski didgeridoo*,
- izdelajo ježke iz kartona, borovih iglic, lesenih oblancev ali macesnovih storžkov,
- gledajo animirani film *Ježek v gozdu* – dostopen na [povezavi](#) (z angleškimi podnapisi).

DIDAKTIČNA IZVEDBA

Uvod in motivacija

Učencem preberemo pravljico *Zgodbe globoko iz gozda*.

Vodeni pogovor

Učence opozorimo na značaja obeh glavnih junakov – ježka in medvedka. Pogovorimo se, zakaj sta lahko navkljub razlikam prijatelja. Pogovor navežemo na izkušnje otrok z lastnimi prijatelji in na razumevanje, ki ga imajo do njihove drugačnosti. Izpostavimo človekovo potrebo po samoti, ki je pri nekaterih velika, drugi pa se je bojijo.

Otroke opozorimo na spremembe v naravi in njihove značilnosti, ki jih opisuje predstava: menjavo letnih časov, na vzdušje in posebnosti življenja v njih in na načine, na katere se jim živali in ljudje prilagajamo. Poskusimo jih opozoriti na ježkovo vedoželjnost, s katero si poskuša razlagati pojave okoli sebe in kljubovati spremembam. Zakaj je pomembno, da se venomer sprašujemo o stvareh, ki se nam kažejo?

Ob ogledu [videa](#) razložimo, na kakšen način so bili izdelani scenografija, lutke in glasbila v predstavi. Predstavimo različna glasbila, poskusimo uganiti iz česa so bila izdelana in jih razvrstimo v posamezne tipe:

- tolkala (balafon, litofon, bobni, ropotulje, caxixi, krin, snežinka, marimbula),
- pihala (flavta, okarina, čivn'k, sopele, gemshorn, bambusni saksofon),
- trobila (didžeridu),
- godala (marjetica)
- brenkala (drevesna harfa, drevesni kontrabas, berimbau)

Na ta način jih opozorimo, da se lahko izražamo tudi z glasbili, ki niso klasična, ter predstavimo možnost, da lahko glasbila izdelujejo tudi sami³.

---

³ Izmed obeh predlaganih instrumentov je izdelava balonskega didgeridooja enostavnejša. Izdelava bambusne piščali je za otroke mlajše od 8 let zahtevna, zato jo izdelujemo pod nadzorom in v sodelovanju učitelja ali starša. Nekatere korake lahko izvede otrok sam (brušenje, rezanje s škarjami), druge prepusti odraslemu (rezanje lesa, vrtnanje lukenj). Navodila za izdelavo drugih (tudi preprostejših) glasbil so dostopna v angleščini na avtorjevi [spletni strani](#).

Balonski didgeridoo

Video navodila za balonski didgeridoo so dostopna na [tej povezavi](#).

Bambusova piščal – navodilo za izdelavo

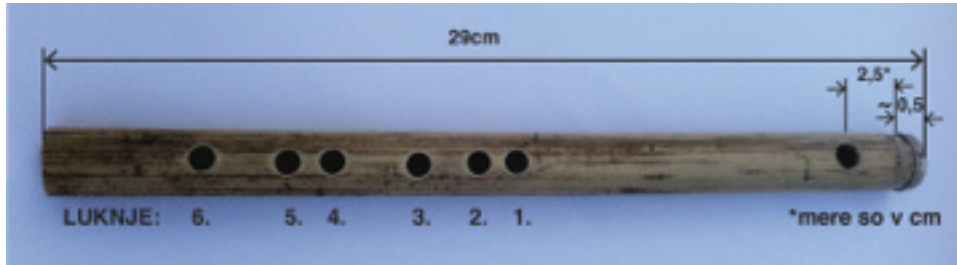

POTREBUJEMO:

- bambusovo palico z notranjim premerom okoli 15 mm in razdaljo med členki vsaj 30 cm (kupimo jo lahko v boljše založenih vrtnarijah, kjer lahko palice pregledamo in izberemo primerno; pazimo, da les na palici ni že razpokan),
- slamico,
- izolirni trak,
- sveder 9 mm in 7 mm,
- brusni papir,
- žago za les,
- merilo,
- električni vrtnalni stroj,
- primež (zaželjeno).

NAVODILO ZA IZDELAVO:

1. Od bambusove palice odrežemo kos dolžine 29 cm, ki je na eni strani zaprt s členkom (palico odrežemo 0,5 cm za členkom), na drugi strani pa odprta⁴. Odrezana konca palice pobrusimo z brusnim papirjem.

Standardne mere za piščal

2. Na cevi označimo mesta na katerih bomo vrtali luknje:
    - eno luknjo za pihanje, ki je od sredine členka oddaljena 2,5 cm,
    - 6 lukenj za posamezne tone, pri katerih razdalje merimo OD OZNAKE ZA PIHANJE DALJE, proti odprtemu koncu cevi:
      1. luknja 11,8 cm (43%1)
      2. luknja 13,0 cm (50%)
      3. luknja 15,0 cm (58%)
      4. luknja 17,7 cm (68%)
      5. luknja 19,0 cm (73%)
      6. luknja 21,6 cm (83%)
  3. Zvrtamo luknje (POZOR: Otroci pri vrtnanju potrebujejo pomoč odraslega!): za luknjo za pihanje (prva oznaka) uporabimo sveder s premerom **9mm**, za ostale luknje pa **7mm**. Pri tem je najlažje, če cev vpnemo v primež.
- Pri vrtnanju smo pozorni, da poleg luknje ne zavrtamo v nasprotno steno bambusove cevi, kar se hitro zgodi, če uporabljamo svedre za les z ošiljeno konico. V tem primeru v cev pred vrtnanjem vstavimo leseno palico, ki bo zaustavila sveder!
4. Z brusnim papirjem, ki ga zvijemo v majhen svitek zbrusimo robove lukenj, da očistimo koščke lesa, ki so se natrgali pri vrtnanju.

⁴ Od dolžine palice bo odvisen osnovni ton piščali, ki bo v našem primeru d2 oz. njegov približek, saj so bambusove palice naravne in ne vedno pravilne okrogle oblike.

5. Na piščal sedaj že lahko igramo kot na prečno piščal, s pihanjem v prvo luknjo s strani. Vendar jo bomo veliko lažje igrali s pomočjo ustnika. Tega naredimo tako, da s škarjami odrežemo 5 cm dolg kos slamice, ki ga na enem koncu s prsti sploščimo. Z izolirnim trakom ga prilepimo na flavto ob rob luknje za pihanje, tako kot kaže slika. Pritrditev s trakom naj bo le tako tesna, da še omogoča pretok zraka.

Ustnik

6. S kazalcem, sredincem in prstancem vsake roke pokrijemo luknje piščali in jih dvigujemo enega za drugim od spodaj navzdol. Oglasili se bomo toni Do, Re, Mi, Fa, So, La in Ti, ko pa bomo spet pokrili vse luknje in odprli najvišjo luknjo, se bo oglasila še oktava osnovnega tona Do.

Položaj prstov na piščali

Ježek iz naravnih materialov – navodilo za izdelavo

POTREBUJEMO:

- tanjši karton, primeren za rezanje s škarjami,
- škarje,
- lepilo za papir ali les,
- borove iglice,
- lesene oblance,
- macesnove storžke,
- tri majhne plodove okrogle oblike (liguster, šipek, panešpla, ipd.)
- črni flumaster ali voščenko.

NAVODILO ZA IZDELAVO:

1. Na papir natisnemo črno-beli sliki ježkov iz naslednje strani, ki ju po želji povečamo. Podobi dveh ježkov prerišemo na karton. Ježka seveda lahko narišemo po svoji zamislil oz. prosimo otroke, da to storijo sami.
2. Skico izrežemo iz kartona in del, na katerem ima ježek bodice premažemo z lepilom. Preden se lepilo posuši, nanj položimo borove iglice, lesene opilke ali macesnove storžke. Na mestu, kjer ima ježek smrček zalepimo še okrogli plod. S črnim flumastrom narišemo ježkove oči in usta.

Avtor besedil: **Peter Kus**

Dodatne informacije:
www.peterkus.net

